

Dokumentacja strategicznej oceny na środowisko planów urządzenia lasu w latach 2012-2017

- analiza „podsumowań” sporządzanych na podstawie art. 55 ust. 3 ustawy ooŚ

Od 2009 r. projekty planów urządzenia lasu są w Polsce poddawane procedurze tzw. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081), „Do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski;
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.”

Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze skierowała do wszystkich RDLP w Polsce wniosek o następującej treści: „Na podstawie art. 8 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (Dz. U. nr 199, poz. 1227) zwracam się z prośbą o udostępnienie informacji:

- 1) podsumowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (podsumowania, o którym mowa w art 55 ust 3 ustawy ooŚ), a w szczególności informacji o ew. wnioskach społeczeństwa i sposobie ich rozpatrzenia;
- 2) opinii Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska o projektach planów urządzenia lasu wraz z prognozami;

dla planów urządzenia lasu z terenu Waszej RDLP, które Minister Środowiska zatwierdził od 1.01.2012 do dnia odpowiedzi. Proszę o udostępnienie w/w dokumentów w formie elektronicznej, przez przesłanie ich skanów pocztą elektroniczną na adres e-mail: biuro@przyrodnicze.org”. Celem zapytania było zbadanie, czy i w jaki sposób w procesie strategicznej oceny oddziaływania PUL na środowisko zachodzi proces doskonalenia projektu PUL pod wpływem prognozy oddziaływania na środowisko oraz wnoszonych uwag, a także jaka jest jakość dokumentowania tego procesu.

W odpowiedzi **otrzymano dane dla 287 nadleśnictw** (i dodatkowo, z RDLP we Wrocławiu, 9 nadleśnictw z planami zatwierdzonymi do 31.12.2011, tj. nie spełniającymi warunku zapytania.

Sposoby sporządzania podsumowań są silnie zeschematyzowane w ramach tej samej RDLP, tj. w ramach jednej RDLP są zwykle bardzo podobne co do układu, zakresu treści i używanych sformułowań. choć istotnie różnią się między dyrekcjami. Schematyzacja w ramach RDLP dotyczy także sposobu traktowania poszczególnych uwag, choć nie jest pełna.

Do podstawowych analiz wybrano **próbkę po 5 nadleśnictw (pierwszych wg nazw alfabetycznych plików) z każdej RDLP, tj. łącznie 85 nadleśnictw**. Natomiast analizę wnoszenia i uwzględniania tzw. uwag społeczeństwa, ze względu na rzadkość takich przypadków, przeprowadzono na **pełnej próbie 287 nadleśnictw**.

Kompletność udostępnionej informacji

FAKTY: Zagadnienie przeanalizowano statystycznie na próbce 85 nadleśnictw, niektóre obserwacje poczyniono jednak na pełnej próbie 287 przypadków. W większości (79 nadleśnictw = 93% przypadków) udostępniono kompletną informację zgodnie z wnioskiem. Jednak w 6 nadleśnictwach (7% przypadków) udostępniony materiał zawierał braki:

- RDLP Krosno w 3 na 5 przypadków nie udostępniło, wbrew wnioskowi, opinii RDOŚ o projekcie planu. W tych przypadkach generalnie brakowało załączników do podsumowania, mimo że samo podsumowanie zawierało spis załączników. Podobne zjawisko nieudostępniania załączników do podsumowania, mimo że są one przywoływane w treści samego podsumowania jako jego integralna część, w dużej skali wystąpiło także w RDLP Białystok, choć poza badaną dokładnie próbką 5 nadleśnictw z RDLP, a pojedynczo także w RDLP Toruń.
- RDLP Piła w jednym na 5 przypadków nie udostępniło opinii RDOŚ o projekcie planu.
- RDLP Szczecin w jednym z nadleśnictw udokumentowało, że opinia RDOŚ o projekcie planu była zrazu negatywna, a dopiero na kolejny wniosek (po pewnych uprzednich uzgodnieniach) uzyskano opinię pozytywną. W udostępnionym materiale brak pierwotnej negatywnej opinii RDOŚ ani jakichkolwiek informacji o jej treści. To samo zjawisko, choć poza badaną dokładnie próbką 5 nadleśnictw z RDLP, wystąpiło także w RDLP Lublin i RDLP Poznań.
- RDLP Białystok w jednym na pięć przypadków niechlujnie zeskanowało udostępniany materiał, w konsekwencji udostępniając tylko co drugą jego stronę.

DYSKUSJA: Jakość udostępnienia informacji była generalnie dość dobra. Wyjątkiem są jednak RDLP Krosno i RDLP Białystok, które najczęściej udostępniały dokument niekompletny, tj. bez załączników przywoływanych w samym dokumencie jako jego integralne elementy. Skutkowało to wadliwym udokumentowaniem procesu. Tam, gdzie pierwotna opinia RDOŚ była negatywna, powtarza się jej pomijanie przy udostępnieniu materiałów, co oznacza pominięcie w dokumentacji szczegółów dochodzenia do finalnego uzgodnienia.

Przedstawienie i uwzględnienie wniosków z prognozy

FAKTY: Zagadnienie przeanalizowano statystycznie na próbce 85 nadleśnictw. W większości RDLP podsumowanie nie zawiera żadnej informacji, jakie wnioski do planu urządzenia lasu sformułowano w prognozie oddziaływania na środowisko. Wyjątkiem są dwie RDLP: Szczecinek

i Zielona Góra, które zamieszczają tabelaryczne zestawienia wniosków z prognozy. RDLP Białystok, Olsztyn, Szczecin i Toruń zamieszczają ogólną informację, jakich elementów planu dotyczą wnioski, nie dokumentując jednak ich treści.

W RDLP Katowice, Kraków, Poznań, Szczecin, Szczecinek, Toruń i Zielona Góra standardem jest zapisywanie w podsumowaniu, że „wszystkie wnioski prognozy zostały przyjęte do planu”, jednak bez podawania konkretów. W pozostałych RDLP w podsumowaniach nie ma żadnej informacji, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko.

Wśród uwag wpływających ze strony RDOŚ (por. dalej) często pojawiają się wnioski, by ustalenia prognozy przenieść do planu, nie zdarza się jednak by taki wniosek był uwzględniony.

DYSKUSJA: Obowiązek opisanie w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, jest ignorowany przez większość RDLP, z nielicznymi tylko wyjątkami. Wydaje się, że jest to skutek przyjętego w Lasach Państwowych modelu opracowywania prognoz wraz z samym planem i przez wykonawcę samego planu. Tak zlecane prognozy nie są „niezależną oceną” projektu planu (jak zapewne działoby się, gdyby prognozy opracowywał inny wykonawca, niż wykonawca samych planów), a raczej innym sposobem prezentowania tych samych informacji. Leśnicy często nie postrzegają prognoz jako narzędzia do ulepszania projektu planów, a postrzegają je raczej jako część planu. Być może postrzeganie takie nie będzie mieć złych skutków, a postulaty prognoz będą konsekwentnie przyjęte jako obowiązujące wytyczne do gospodarki leśnej. Nie jest to jednak oczywiste. Istnieje niebezpieczeństwo, że wnioski zapisane w tak traktowanych prognozach okażą się tylko „szufladowe” i ulegną zapomnieniu wraz z zakończeniem procedury i zatwierdzeniem planu.

Wnioski RDOŚ i ich uwzględnianie

FAKTY: Zagadnienie przeanalizowano statystycznie na próbce 85 nadleśnictw. W 59 przypadkach (68%) ze strony RDOŚ wpłynęły jakieś uwagi, choć ich powaga była różnaita – od drobnych uwag formalno-technicznych (niekiedy ukrytych w generalnie pozytywnej treści opinii), po poważne uwagi merytoryczne i negatywne zaopiniowanie planu. W kilku sytuacjach uwagi pochodziły od GDOŚ (przez kilka lat obowiązywał przepis o opiniowaniu planów na granicy województw przez GDOŚ), zwykle wówczas były szczególnie obszerne i rzeczowe.

Częstym wnioskiem RDOŚ było przeniesienie wniosków z prognozy oddziaływania na środowisko do planu. Powtarzały się także uwagi RDOŚ dotyczące:

- Zastosowania bardziej odpowiednich dla siedlisk przyrodniczych typów drzewostanu;
- Rębni zaplanowanych w strefach ochrony gniazd (kwestionowano także rębnie przekształcające krajobraz leśny w strefie ochrony okresowej);
- Cięć zaplanowanych na brzegach wód;
- Niezgodności z obowiązującym PZO, planowania działań w wydzieleniach, w których zgodnie z PZO nie powinny być zaplanowane;
- Potrzeby doprecyzowania i wyraźnego umieszczenia w Programie Ochrony Przyrody zasad postępowania z nowo znajdowanymi stanowiskami gatunków chronionych,

zasad ochrony drzew biocenotycznych, martwego drewna, siedlisk poszczególnych gatunków chronionych;

- Zagadnień formalnych (cytaty aktów prawnych, stan prac nad planami zadań ochronnych).

Istotnym aspektem opinii RDOŚ było odnośnienie się do aspektu art 52a ustawy o ochronie przyrody, czyli do wyłączenia przepisów o ochronie gatunkowej wobec realizacji planów poddanych ocenie oddziaływania na środowisko, której ustalenia zapewniają brak znacząco negatywnego wpływu na zachowanie gatunków we właściwym stanie ochrony. RDOŚ precyzowały w opiniach, dla jakich gatunków ta przesłanka ustawowa jest ich zdaniem spełniona, a dla jakich nie. Zagadnienie to było istotne merytorycznie i prawnie, w niniejszej analizie nie poświęcam mu jednak więcej uwagi, ponieważ art. 52a został od 2017r. zniesiony i zastąpiony innym (równie kontrowersyjnym prawnie) rozwiązaniem.

W 33 spośród tych 58 przypadków (56%) uwag RDOŚ nie zostały uwzględnione, a przynajmniej nie opisano tego w podsumowaniu. W 15 przypadkach (26%) uwagi uwzględniono częściowo, a w 10 nadleśnictwach (17%) – uwzględniono w całości. Największy stopień uwzględnienia dotyczył uwag techniczno-formalnych. Jeśli chodzi o uwagi przyrodniczo-merytoryczne, to podejście RDLP do uwag RDOŚ przybierało najczęściej formy:

- Ignorowania faktu wniesienia uwag, tj. stwierdzenia w podsumowaniu wyłącznie pozytywnego charakteru opinii RDOŚ, albo nawet wyłącznie samego spełnienia obowiązku zasięgnięcia takiej opinii, przy pominięciu faktu, że zawierała ona uwagi;
- Polemiki „my wiemy lepiej”, np. argumentacji że wykonanie rębni na stanowisku obuwika przysłuży się ochronie tego gatunku, a nie stanowi dla niego zagrożenia; przedstawiania „alternatywnej” inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych - podejście to jest najszerzej stosowane w RDLP Lublin, choć zdarza się i w innych RDLP;
- Wprowadzania uzupełnień, ale tylko w prognozie, a nie w planie;
- Deklaracji, że uwagi zostaną uwzględnione w praktyce gospodarki leśnej, ale nie w planie.

W RDLP: Gdańsk, Szczecin, Toruń, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra w badanej próbie nadleśnictw nie odnaleziono żadnego przypadku uwzględnienia uwag RDOŚ.

W całym materiale 287 nadleśnictw starano się wyszukać przypadki najpoważniejszych zarzutów ze strony RDOŚ, nie poprawionych przez uwzględnienie uwag. Przypadki takie w niektórych przypadkach były wyrażane negatywną konkluzją opinii RDOŚ. Identyfikowano je jednak także wówczas, gdy ogólna konkluzja opinii była pozytywna, ale istotny moim zdaniem problem ujawniany był w jej treści. Lista takich przypadków jest następująca:

- W nadleśnictwie Lutowiska (RDLP Krosno) zatwierdzono plan urządzenia lasu mimo negatywnej opinii RDOŚ, sygnalizującej negatywne oddziaływanie planu na obszar Natura 2000 Bieszczady;
- W nadleśnictwie Stuposiany (RDLP Krosno) zatwierdzono plan urządzenia lasu mimo negatywnej opinii RDOŚ, sygnalizującej negatywne oddziaływanie planu na obszar Natura 2000 Bieszczady;
- W nadleśnictwie Biała Podlaska (RDLP Lublin) zatwierdzono plan mimo zarzutu RDOŚ kilkukrotnego zaniżenia areału siedlisk przyrodniczych (czego konsekwencją jest zastosowanie niewłaściwych składów gatunkowych, mogące stanowić negatywne

oddziaływanie na obszar Natura 2000 Ostoja Nadbużańska) i pominięcia stanowisk gatunków chronionych;

- W nadleśnictwie Gościeradów (RDLP Lublin) zatwierdzono plan mimo zarzutu RDOŚ kilkukrotnego zaniżenia areалу siedlisk przyrodniczych (czego konsekwencją może być zastosowanie niewłaściwych składów gatunkowych; dotyczy obszarów Natura 2000 Gościeradów, Uroczyska Lasów Janowskich) i pominięcia stanowisk gatunków chronionych;
- W nadleśnictwie Kraśnik (RDLP Lublin) zatwierdzono plan, mimo opinii RDOŚ że zaplanowana rębnia gniazdowa na stanowisku obuwika zniszczy go (dotyczy obszaru Natura 2000 Dzierzkowice PLH060079 i oznacza znacząco negatywne oddziaływanie na obszar);
- W nadleśnictwie Zwierzyniec (RDLP Lublin) zatwierdzono plan mimo zarzutów RDOŚ sugerujących negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 w Puszczy Solskiej;
- W nadleśnictwie Sarnaki zatwierdzono plan mimo zarzutu RDOŚ kilkukrotnego zaniżenia areálu siedlisk przyrodniczych (czego konsekwencją jest zastosowanie niewłaściwych składów gatunkowych) i przy wykazanej przez RDOŚ niezgodności z obowiązującym planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.
- W nadleśnictwie Jedwabno (RDOS Olsztyn) zatwierdzono plan mimo opinii RDOS wskazującej na sprzeczność z PZO dla obszaru Ostoja Napiwodzko-Ramucka (dot. składów gatunkowych)
- W nadleśnictwie Susz (RDOS Olsztyn) zatwierdzono plan mimo opinii RDOS w kilku aspektach, oznaczających potencjalne negatywne oddziaływanie planu na Ostoję Iławską.
- W nadleśnictwie Garwolin (RDLP Warszawa) zatwierdzono plan mimo opinii RDOS wskazującej na sprzeczność z PZO dla obszaru Natura 2000 Bagna Orońskie (zabiegi zaplanowane tam, gdzie wg PZO nie powinny być wykonywane).

Powyższe przypadki w mojej ocenie stanowią naruszenie art 6.3 dyrektywy siedliskowej, przynajmniej przez fakt, że istniejące i wyrażone w opinii organu ochrony przyrody wątpliwości co do oddziaływania na obszar Natura 2000 nie zostały z odpowiednią pewnością rozwiane.

DYSKUSJA: proces opiniowania projektów PUL przez RDOŚ ma skalę znaczącą dla planowania gospodarki leśnej i nie jest tylko rytualny. Uwzględnianie uwag RDOŚ ma znaczącą skalę, ale jest dalekie od doskonałości. Wyraźnie zaznacza się niechęć RDLP do modyfikowania projektu PUL na etapie opiniowania: jeśli już uwagi są uwzględniane, to znacznie chętniej RDLP czyni to poprzez deklaracje wdrożenia określonych zasad w gospodarce leśnej (uważając jednak za niepotrzebne by wpisywać te zasady do planu), ewentualnie przez dokonanie korekt tylko w prognozie oddziaływania na środowisko. Być może nie będzie mieć to złych skutków, a ustalenia będą rzeczywiście konsekwentnie przyjęte jako obowiązujące wytyczne do gospodarki leśnej. Nie jest to jednak oczywiste. Istnieje niebezpieczeństwo, że ustalenia okażą się tylko „szufladowe” i ulegną zapomnieniu wraz z zakończeniem procedury i zatwierdzeniem planu.

W niektórych RDLP uderza podejście polegające na kwestionowaniu kompetencji merytorycznych RDOŚ i jakości posiadanych przez RDOŚ danych, którym przeciwstawiana jest

wiedza leśna i dane zebrane podczas opracowywania projektu PUL. celuje w tym zwłaszcza RDLP w Lublinie.

Miały miejsce przypadki, które w świetle analizowanych dokumentów wydają się naruszeniem art 6.3 dyrektywy siedliskowej przy zatwierdzaniu planów urządzenia lasu.

Wnioski społeczeństwa i ich uwzględnianie

FAKTY: Zagadnienie przeanalizowano na pełnej próbie 287 nadleśnictw. Jeden przypadek jest wątpliwy: w nadleśnictwie Miłomłyn 9RDLP Olsztyn) brak informacji o wnioskach, ale zwołano Komisję projektu Planu, czego w tym nadleśnictwie raczej nie robiono gdy żadne wnioski nie wpływały. Spośród pozostałych 286 przypadków:

- W 27 przypadkach (9,4%) pojawiały się jakieś wnioski ze strony społeczeństwa;
- W 259 przypadkach (90,6%) żadne wnioski ze strony społeczeństwa nie wpływały.

RDLP w Lublinie, Łodzi, Pile, Radomiu, Szczecinku i najprawdopodobniej RDLP w Olsztynie nie zetknęły się w ogóle ze zjawiskiem wniosków społeczeństwa.

W ponad połowie przypadków (14 na 27 nadleśnictw) z podsumowania nie wiadomo w ogóle, jaka była treść wniosków społeczeństwa. W tych przypadkach w podsumowaniu zamieszczano tylko ogólne informacje o wpłynięciu wniosków i udzieleniu odpowiedzi wnioskodawcom, o uznaniu wniosków za bezzasadne (bez podania uzasadnienia), lub o odniesieniu się do poszczególnych wniosków lecz bez przedstawienia ich treści, co czyni wywód niekompletnym i niezrozumiałym. W 8 przypadkach wnioski społeczeństwa streszczono w podsumowaniu (nie można jednak ocenić, czy streszczenie było kompletne i trafne, tj. czy dobrze odzwierciedlało intencje wnioskodawcy), a tylko w 5 przypadkach podano w podsumowaniu lub załącznikach do niego pełną treść wniosków społecznych.

W 2 przypadkach wnioski społeczeństwa miały charakter wniosków mieszkańców sąsiadujących z lasem i dotyczyły niewykonywania cięć zupełnych w sąsiedztwie ich domów. W jednym przypadku był to wniosek dzierżawców gruntu leśnego pod domki, dotyczący potwierdzenia ich dzierżaw. W jednym przypadku wpłynął wniosek lokalnego mieszkańca dotyczący nieprawidłowości formalnych związanych z gospodarką leśną. W jednym przypadku były to „antyprzyrodnicze” wnioski społeczności lokalnej protestującej przeciwko opisywaniu projektowanego rezerwatu przyrody i ewentualnym wzmocnieniu ochrony przyrody. W jednym przypadku wniosek pochodził od Państwowej Służby Ochrony Zabytków i dotyczył ujęcia stanowisk archeologicznych. W jednym przypadku wpłynął wniosek Wydziału ochrony Lasu tej samej RDLP, która przygotowała projekt PUL (sic!), dotyczący uznania zrębów zupełnych za działanie na rzecz ochrony ptaków. W 21 przypadkach wnioski społeczeństwa były natomiast „proprzyrodniczymi” wnioskami od organizacji ekologicznych lub obywateli. Nie we wszystkich podsumowaniach podano autorów wniosków, na podstawie udostępnionych danych można jednak zidentyfikować, że aktywność w opiniowaniu planu przejawiały m. in.: Klub Przyrodników (co najmniej 8 przypadków), Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze (co najmniej 6 przypadków), OTOP (2 przypadki), Zielony Ring Przemysły (1 przypadek). Treść tych wniosków, o ile jest podana w dokumentacji, dotyczyła zwykle: wyłączenia pewnych wydzieleń z użytkowania, podnoszenia wieku rębności lub przyjmowania wyższych wieków dojrzałości rębnej, typów gospodarczych i składów gatunkowych, uzupełnienia danych przyrodniczych, pozostawiania tzw. „biogrup”.

Spośród 27 przypadków złożenia wniosków społeczeństwa, aż w 17 nadleśnictwach (63%) nie udokumentowano choćby częściowego ich uwzględnienia (tj. albo wnioski zostały w całości odrzucone, albo w podsumowaniu nie napisano zupełnie nic na temat ich załatwienia). W szczególności, w RDLP Szczecin (3 przypadki), Gdańsk (2 przypadki), Katowice, Kraków, Toruń i Warszawa w ogóle nie zdarzyły się przypadki udokumentowania choćby częściowego uwzględnienia wniosków. Odrzucanie wniosków często uzasadniane było ogólnikowo, np. "RDLP uważa że projekt planu został sporządzony rzetelnie, uwagi są więc bezzasadne". Pojawiało się także uzasadnienie odrzucania wniosków faktem, że udział społeczeństwa na etapie, w którym opracowywanie planu było już za bardzo zaawansowane. Często są też przypadki zupełnego pomijania informacji o sposobie rozpatrzenia wniosków, a podawania wyłącznie informacji, że wnioskodawcom udzielono odpowiedzi (nie wiadomo jednak jakiej).

W 10 pozostałych nadleśnictwach podsumowania sugerują, że wnioski społeczne zostały w jakiejś części uwzględnione. Wśród uwzględnionych są wnioski formalne („ująć w planie stanowiska archeologiczne”), antyprzyrodnicze („nie promować utworzenia rezerwatu / parku narodowego”), pro-leśne („określić gospodarkę zrębami zupełnymi jako działanie ochronne na rzecz ptaków chronionych w obszarze Natura 2000”). Tylko w jednym przypadku (nadleśnictwo Maskulińskie) z dokumentacji wynika, że pod wpływem wniosków społeczeństwa zmieniono coś w planowanej gospodarce leśnej, tj. zrezygnowano z cięć w kilku wskazanych we wniosku wydzieleniach.

W całym materiale nie znalazł się ani jeden przypadek „dobrej praktyki”, w którym na wniosek od społeczeństwa dokonano by jakichś istotnych modyfikacji planowanej gospodarki leśnej i fakt ten by dobrze udokumentowano.

Zestawienie sytuacji, w których zgłaszano wnioski społeczne, przedstawia tabela:

RDLP	Nadleśn.	Wnioski społeczeństwa	Uwzględnienie?
Białystok	Białowieża	TAK. Podano, że wpłynęły wnioski i uwagi, ale brak informacji o ich treści	NIE. Brak informacji o sposobie uwzględnienia wniosków społeczeństwa, z wyjątkiem stwierdzenia, że pisemnie odpowiedziano wnioskodawcom
Białystok	Browsk	TAK. Podano, że wpłynęły wnioski i uwagi, ale brak informacji o ich treści	NIE. Brak informacji o sposobie uwzględnienia wniosków społeczeństwa, z wyjątkiem stwierdzenia, że pisemnie odpowiedziano wnioskodawcom
Białystok	Hajnówka	TAK. Podano, że wpłynęły wnioski i uwagi, ale brak informacji o ich treści	NIE. Brak informacji o sposobie uwzględnienia wniosków społeczeństwa, z wyjątkiem stwierdzenia, że pisemnie odpowiedziano wnioskodawcom
Białystok	Maskulińskie	TAK. Podano, że wpłynęły wnioski i uwagi, ale brak informacji o ich treści	CZĘŚCIOWO. Podano syntetyczną informację, z której wynika, że uwzględniono znaczną część wniosków o wyłączenie konkretnych

			drzewostanów z zabiegów. Jednak, w części przypadków wprowadzono tylko zalecenia w Prognozie, nie zmieniając Planu.
Białystok	Pomorze	TAK. Z podsumowania wynika, że uwagi złożyła Pani Dorota Zawadzka (OTOP, KOO). Nie załączono tych uwag ani w żaden sposób nie przedstawiono ich treść	NIE. Nawet nie przytoczono uwag i wniosków, nie mówiąc o odniesieniu się do ich treści. Napisano tylko "RDLP uważa że projekt planu został sporządzony rzetelnie, uwagi są więc bezzasadne"
Białystok	Supraśl	TAK, ale nie zostały udostępnione.	NIE, w Podsumowaniu nie napisano nic o sposobie uwzględnienia wniosków społeczeństwa.
Gdańsk	Gdańsk	TAK. Wpłynęło 9 wniosków z uwagami, jednak w Podsumowaniu nie ma żadnej informacji, jaka była ich treść. Podsumowanie odsyła do protokołu z KPP załączonego do elaboratu.	NIE. Podsumowanie nie zawiera żadnej informacji jak odniesiono się do wniosków społeczeństwa. Odsyła do protokołu z KPP załączonym do elaboratu, nie ma go w udostępnionym materiale.
Gdańsk	Wejherowo	TAK. Wpłynął 1 wniosek z uwagami, jednak w Podsumowaniu nie ma żadnej informacji, jaka była jego treść. Podsumowanie odsyła do protokołu z KPP załączonego do elaboratu.	NIE. Podsumowanie nie zawiera żadnej informacji jak odniesiono się do wniosków społeczeństwa. Odsyła do protokołu z KPP załączonym do elaboratu, nie ma go w udostępnionym materiale.
Katowice	Andrychów	TAK. Wpłynęło jedno pismo z uwagami, dotyczącymi jednak raczej zagadnień formalnych i dotychczasowej gospodarki leśnej. Niektóre uwagi (np.. wykonanie prognozy szkód górniczych) dotyczyły jednak bieżącego planu.	NIE. Do uwag odniesiono się w piśmie załączonym do Podsumowania (i udostępnionym), ale w 100% ich nie uwzględniono. Odrzucenie niektórych uwag jest uzasadnione zaawansowaniem prac nad PUL.

Katowice	Olkusz	TAK. Zielony Ring Przemyszy - zrezygnować ze zrębów zupełnych, ograniczyć o 70% zręby w najstarszych klasach wiekowych, pozostawiać drzewa krajobrazowe, zrezygnować z orki na korzyść frezowania, zrezygnować z użytkowania rębego w ZPK i Parku Krajobrazowym, zaprzestać wyrębu na szczytach i wierzchołkach wzgórz tworząc pasy wiatrochronne con. 300m szerokości, zwiększyć różnorodność gatunkową nasadzeń, wykorzystywać odnowienia naturalne. Przedstawiono załączając kopię wystąpienia.	NIE. ogólnie uznano za sprzeczne z zasadą zrównoważonego rozwoju i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. Przedstawiono w formie załącznika - pisma odpowiadającego
Katowice	Świerklaniec	TAK. Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych, o opisanie stanu prawnego (domki w lesie, dzierżawionym). Przedstawiono załączając kopię wystąpienia.	NIE. Odpowiedziano, ale odrzucono 100% wniosków. Przedstawiono w formie załącznika - pisma odpowiadającego
Kraków	Gorlice	TAK. Wnioski FDP, przedstawione w Podsumowaniu	NIE. W Podsumowaniu odniesiono się do wszystkich wniosków, ale w 100% ich nie przyjęto.
Krosno	Baligród	TAK, wnioski od 139 wnioskodawców, choć w znacznej części tożsame	CZĘŚCIOWO. Większości wniosków nie uwzględniono. W Podsumowaniu wyliczono wnioski uwzględnione i nieuwzględnione, po szczegóły odsyła się do protokołu KPP. Argumentem odrzucenia niektórych wniosków było, że "PUL jest już na ostatnim etapie opracowywania"
Krosno	Cisna	TAK, wnioski od 139 wnioskodawców, choć w znacznej części tożsame	CZĘŚCIOWO. Większości wniosków nie uwzględniono. W Podsumowaniu wyliczono wnioski uwzględnione i

			niewzględnione, po szczegóły odsyła się do protokołu KPP. Argumentem odrzucenia niektórych wniosków było, że "PUL jest już na ostatnim etapie opracowywania"
Krosno	Komańcza	TAK, wnioski od 138 wnioskodawców, choć w znacznej części tożsame	CZĘŚCIOWO. Większości wniosków nie uwzględniono. W Podsumowaniu wyliczono wnioski uwzględnione i niewzględnione, po szczegóły odsyła się do protokołu KPP. Argumentem odrzucenia niektórych wniosków było, że "PUL jest już na ostatnim etapie opracowywania"
Krosno	Lutowiska	TAK. Liczne uwagi organizacji społecznych i osób prywatnych. Streszczone zbiorczo w podsumowaniu, ale nie załączono oryginalnych uwag ani nie zestawiono ich w pełnym brzmieniu.	CZĘŚCIOWO. Wnioskodawcom odpowiedziano pismem, ale go nie załączono. W podsumowaniu tylko ogólnikowe streszczenie.
Krosno	Stuposiany	TAK. Liczne uwagi organizacji społecznych i osób prywatnych. Streszczone zbiorczo w podsumowaniu, ale nie załączono oryginalnych uwag ani nie zestawiono ich w pełnym brzmieniu.	CZĘŚCIOWO. Wnioskodawcom odpowiedziano pismem, ale go nie załączono. W podsumowaniu tylko ogólnikowe streszczenie.
Poznań	Oborniki	TAK. Mieszkańcy osiedla Rożnowo - pozostawić starodrzew przy osiedlu i drodze. Na etapie wyłożenia planu - wniosek Wydziału Ochrony Lasu samej RDLP o uznanie gospodarki zrębami zupełnymi w Puszczy Noteckiej za zadanie ochronne.	CZĘŚCIOWO. Wniosek mieszkańców: Pozostawiono 150m strefę, w pozostałej części cięcie uprzątające Rb IIIA (2,46 ha). Wniosek Wydziału Ochrony Lasu RDLP przyjęto.
Szczecin	Gryfino	TAK. Wniesione wnioski Klubu Przyrodników, Klubu Kniejołaza, osób prywatnych.	NIE. Podsumowanie nie zawiera żadnego odniesienia się do treści wniosków, tylko ogólnie omawia że część została uwzględniona, a część nie.

		Podsumowanie nie przedstawia treści wniosków	
Szczecin	Smolarz	TAK. Wniesione wnioski Klubu Przyrodników	NIE. Podsumowanie nie zawiera żadnego odniesienia się do treści wniosków, tylko ogólnie omawia że część została uwzględniona, a część nie.
Szczecin	Trzebież	TAK. Wniesione wnioski Klubu Przyrodników	NIE. Podsumowanie nie zawiera żadnego odniesienia się do treści wniosków, tylko ogólnie omawia że część została uwzględniona, a część nie.
Toruń	Żołędowo	TAK. Bydgoska Grupa Bewik OTOP, uwagi wpłynęły po KPP. Nieznana treść uwag - stanowiły załącznik do Podsumowania, ale go nie udostępniono	NIE. Nieznany sposób załatwienia uwag (odpowiedziano pismem, które deklaruje się jako załącznik do Podsumowania, ale nie udostępniono załączników)
Warszawa	Wyszków	TAK Przedstawicielka Urzędu Ochrony Zabytków: uwzględnić znane i zarejestrowane stanowiska archeologiczne	TAK. Uwzględniono
Wrocław	Jugów	TAK. Pani Anna Waług - ochrona zanokcicy serpentynowatej, ochrona krajobrazu (?) Brak oryg. treści uwag.	CZĘŚCIOWO. Odniesiono się do uwag uznając że plan urządzenia lasu nie wpływa na te wartości
Wrocław	Międzylesie	TAK Uwagi Klubu Przyrodników. Brak przytoczonej oryginalnej treści uwag, uniemożliwia zrozumienie	CZĘŚCIOWO. Zamieszczono odniesienie się do uwag, choć większości nie uwzględniono.
Zielona Góra	Bytnica	TAK. Wnioski sprzeciwiające się ochronie rezerwatowej Źródlisk Gryżynki, tworzeniu parku narodowego. Wniosek o uzupełnienie lasów HCVF w rejonie łąk Dobrosułowskich - rykowisko jeleni mające	CZĘŚCIOWO.

		znaczenie kulturowe dla gminy	
Zielona Góra	Zielona Góra	TAK Mieszkańcy wsi Przylep - ograniczenie użytkowania rębnią zupełną przy ich posesjach	NIE. Podano, że skierowano pismo informujące o rozstrzygnięciu, ale nie wiadomo jakie ono było.

DYSKUSJA: Lasy Państwowe oferują możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu planów urządzenia lasu, ale efektywność takiego udziału społecznego jest niewielka. Szanse na uwzględnienie składanych przez społeczeństwo wniosków proprzyrodniczych są niemal zerowe. Dodatkowo, opisy sposobu potraktowania wniosków społeczeństwa w podsumowaniach są tak słabe, że wręcz lekceważące dla wnioskodawców. Być może właśnie dlatego w 9 na 10 nadleśnictw żadne wnioski ze strony społeczeństwa w ogóle nie wpływają.

Refleksje horyzontalne

Analiza podsumowań strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów planów urządzenia lasu rodzi wrażenie, że procedura takiej oceny nie jest traktowana jako okazja do ulepszenia projektów planów w zakresie środowiskowym. Ani prognoz oddziaływania na środowisko, ani opinii RDOŚ, ani wniosków społeczeństwa Lasy Państwowe nie traktują jako szansy na ulepszenie planów, a postrzegają je raczej jako obowiązek do załatwienia. Bardzo niechętnie pod wpływem opinii wprowadzane są jakiekolwiek zmiany do projektu planu. Chętniej przyjmowane są propozycje do uwzględnienia w prognozie oddziaływania na środowisko, a jeszcze chętniej – propozycje które, nie wymagając zmiany projektu planu, mogą być uwzględnione przez praktykę gospodarki leśnej. Bardzo duża część uwag jest ignorowana w podsumowaniach procesu, które Lasy Państwowe wyraźnie starają się sporządzać jako „syntetyczne i pozytywne”, niekiedy uciekając się wręcz do pomijania w nich aspektów dyskusyjnych.

*Paweł Pawlaczyk
Szamotuły, 28 grudnia 2018 r.*